

БОГАТСТВО И ЗДРАВЕ

Индийска приказка]

Имало едно време един млад раджа, който често боледувал. Веднаж той попитал първия си министър:

— Защо тъй често боледувам? Нима не се пазя достатъчно? Никога не излизам, когато вали, обличам се най-топло, ям най-хубава храна. И пак постоянно простивам и ме тресе, въпреки всички мърки, които взимам. Каква ли ще е тази работа?

— Много да се грижиш за себе си е по-лошо, отколкото никак да не се грижиш, — отговорил министърът. — Аз ще ти докажа това, ако искаш.

Той завел раджата извън града. Там, на полето, срещнали един овчар. Цял ден той прекарвал на полето, едвам покрив с една груба съдрана дреха, постоянно мокър от дъждовете и силната нощна роса, зъзга от студ, топъл се от жегата, храната му била малко хлѣб и студена изворна вода, нощем се подслонявал в една колиба от палмови листа.

Министърът казал на раджата:

— Ти виждаш как живѣе този овчар и на какви лишения се излага. Попитай го, често ли боледува и от какво боледува?

Раджата попитал овчаря често ли го тресе, болят ли го костите, често ли изстива. Овчарът се разсмѣл и казал:

— От нищо не боледувам, господарю. Аз от дете съм свикнал с студа и жегата и навѣрно затова тѣ не могат нищо да ми направят.

Зачудил се раджата и казал на министъра си:

— Той трѣбва да е особено здрав и силен човѣкъ, и затова нищо не може да му вреди.

— Ще видим, — казал министърът и повикал овчаря да поживѣе в двореца.

За овчаря започнали да се

грижат нарочни хора, облѣкли го с разкошни дрехи, давали му отбрана храна, не му позволявали да излиза в дъжд или жегата, внимавали да не стои на течение и да не си измокри краката. След няколко месеца министърът заповѣдал да заведат овчаря в вътрешния двор, който бил послан с мрамор и залѣн с студена вода.

Овчарът стоял там доста дълго и си измокрил краката. Животът на двореца го изнѣжил и той се разболѣл. Дълго боледувал овчарът и най-после едва се съвзел. Отслабнал и побледнѣл след болестта, той срещнал раджата, който останал много очуден от промѣната у него. Когато разправили на раджата за причината той не повѣрвал, че такава дребна работа е могла тъй да се отрази на силния и здрав човѣкъ, който никога по-рано не боледувал.

— Ти забравяш, господарю, — казал министърът, — че през последните месеци той живѣе в двореца и е отвикнал от студа и влагата. Това, което стана с овчаря, значи, че охолният живот се заплаха скѣпо — който е изнѣжен от такъв живот, рѣдко бива здрав. А скромният и по-близо до природата живот често дава крепко здраве и пазит от болести. Аз съм сигурен, че овчарът след болестта ще предпочете да се върне на полето. Ти имаш богатства, но боледуваш; той е беден, но здрав. Ти не би се решил да се раздѣлиш с богатството си и да получиш здраве вмѣсто него. Може би овчарът ще предпочете здравето.

И овчарът наистина предпочел здравето. Той напуснал двореца и неговото охолство и се върнал към простия, скромен и свободен живот в полето.

ВСЪКА НЕДѢЛЯ

— в 10 и пол. часа преди обѣд Дружеството да детските писатели урежда в салона на кино Европа-Паласъ специални забави за деца с културни и трик филми Мики-Маусъ и при участието на наши писатели, които четат свои произведения.

— Дѣдо, това самодивитѣ ли сѣ?

— Тѣ сѣ. Сега се къпят в рѣката. Прѣскаат роса и си пѣят!

Наканих се да го попитам още нѣщо, но ситни трѣпки затресоха снагата ми и затворих очи от страх. Едрата рѣка на дѣдо Тодорки ме пригърна и ме залолѣ като малко детенце.

— Хайде да спиш сега. Самодивитѣ напрѣскаха тревата с роса и си отидоха.

— Нѣма ли вече да се върнатъ?

— Самодивитѣ никога не се връщат!

Престанах да се страхувам и заспахъ.

Събудих се преди слънцето да изгрѣе. Видѣх росата по ливадата, а когато слънчевитѣ лѣчи заиграха из полето разбрахъ, че самодивитѣ сѣ оставили всичката си хубост из полето.

Върнах се в село и разказах на мама за самодивитѣ. Тя се усмихна и ми каза:

— Това не сѣ били самодиви, а нивитѣ, ливадитѣ и рѣката сѣ дишали и пѣли! Тѣхната хубост е самодивска! . . .

Константинъ Петкановъ

ЖЕНА, ОБЛѢЧЕНА ВЪ МАГАРЕ

Приказка

Въ едно село живѣли мъж и жена. Тѣ били много бедни. Имали само едно магаре. Мъжът отивал с него в гората, докарвал по един товар дърва, продавал ги и с полученитѣ пари набавял храна и за двамата. За магарето не купували нищо. То гризѣло трѣни.

Така дълго време двамата си живѣли в мир и сгласие. Но може ли мъж и жена да се не спрѣкатъ, та и тѣ. Причина за това станали съседитѣ. Направили си тѣ нови и модерни дрехи. Облѣчили ги и се гордѣли с тѣх. Жената на бедния дър-

вар не искала да остане поназад от тѣх. Поискала и тя от мъжа си да ѝ купи плат за нова дреха. Мъжът не бил противъ, ама като всѣки беден човѣкъ, нѣмал пари. Жената не признавала това. Казвала му, че щом е мъж трѣбва да ѝ купи. Карала се, сърдѣла се, плачела и престанала да вари чорба. Бедният дървар се видѣл въ чудо. Най-после, за да има погодия, продал магарето и купил дреха на жена си.

На другия ден жената отишла да се похвали на съседитѣ с новата си дреха, а той, като нѣмалъ сѣ що да

МОЙТО ЩАСТИЕ

Мойто щастие е скромно.
То ме чака сутрин тамъ,
дето свѣтло и огромно
вдига слънце своя храмъ.

Тамъ люлѣ се цвѣтъ до цвѣта,
божи кравички пълзятъ,
прикатъ птици изъ дървета,
пеперуди се въртятъ.

Съ тѣхъ въвъ чиста, вѣрна дружба,
всѣки съ химнъ на свой езикъ
вършимъ благородна служба
на Твореца си великъ.

Ник. Вас. Ракитинъ

КАКИЧКО, НОСИШЪ ЛИ?

Тая година безплатната учебна трапезария се откри късно. Нѣмаше достатъчни срѣдства, пѣкъ и беднитѣ деца бѣха много.

Между тѣхъ и Марийка Тодорова от второ отдѣление. Сухичка и бледна, облѣчена въ тънка износена рокличка, презъ която вѣтрътъ минава свободно. Краката ѝ донѣкъде бѣха намотани с парцали и обути въ свински опинци, а нагоре стърчаха голи и синкави. Тя постоянно треперѣше.

Въ трапезарията не снемаше очи от рѣзченетата хлѣб и котлитѣ с гостба. Вземаше своята пълна паничка, нареждаше се на масата и чакаше да прочетатъ молитва. После набързо изяждаше хлѣба си и почваше срамежливо да моли:

— Хлѣбъ! Още едно парченце хлѣбъ ми дайте!

Дежурнитѣ ученици честичко я закачаха:

— На, и повече да не искашъ. Ти отъ лани трѣбва да не си яла!

Тя навеждаше глава надъ масичката и мълчаливо обѣдаваше.

Но единъ ден другарката ѝ неочаквано извика:

— Г-нъ учителю, Марийка краде хлѣба. Пустна го въ торбата. Видѣхъ я . . .

Стариятъ учителъ разгърна дрипавата торбичка и извади две рѣзченета. Марийкиното лице избледнѣ, като зимна месечинка.

— Защо си искала повече, Марийке? — попита учителътъ.

Тя мълчеше и треперѣше.

— Знаеш ли, че не бива да се изнася нищо?

— Знамъ — отвърна тя и заплака.

Учителътъ сложи глава на русата ѝ главица и рече:

— Остави хлѣба на масата!

Марийка го остави. На отиване поспрѣ предъ учителя, сякаш искаше нѣщо да му каже, па излѣзе с пълни очи.

Минаха дни. Случката се позабрави. Марийка не искаше никога второ рѣзченце, ала децата забелязаха, че яде само гостбата си. Хлѣбътъ ѝ седѣше, цѣличъкъ предъ нея и после изведнажъ се губѣше.

Заследили я веднажъ наново закрѣтѣха:

— Г-нъ учителю, пакъ краде. Ето го въ торбата . . .

Случи се сѣщиятъ учителъ. Той видѣ рѣзченетата въ торбата и каза на Марийка да почака до печката. Когато децата си излѣзоха, кротко я попита:

— Защо правишъ така, Марийке? Втори пѣтъ те залавяме.

— Тоя си е моятъ хлѣбъ. Моятъ си е — изхлѣца момиченцето.

— Зная, че си е твоя, но ти излизашъ гладна, а хлѣба изнасяшъ! Защо го изнасяшъ?

— Ами какво да правя Гоша? Той е много гладенъ. Тича . . . тича да ме срещне и отдалечъ пита: — Какичко, носишъ ли ми? — захлѣца Марийка с гласъ.

Учителътъ я загледа слисано, па попита готвачката:

— И хлѣбъ ли нѣматъ въ къщи? Толкова ли сѣ бедни?

— Оо, бедни, бедни, та нѣма вече какъ — каза жената.

Марийка бѣше покрила очи с рѣцетѣ си и се тресѣше отъ плачъ.

— Отрѣжете половинъ хлѣбче. Напълнете купичката с гостба. Дайте ги на малката — каза учителътъ с насѣченъ гласъ.

Момиченцето отгърна мокротото си лице и недовѣрчиво замига. Прислужникътъ пушна хлѣба въ торбичката, а готвачката подаде пълна купичка, отъ която се дигаше топла пара.

Марийка стисна купичката. Отъ изпитото ѝ лице продължаваха да текатъ сълзи, ала тѣ бѣха сега радостни и свѣтли, като бисери.

Борисъ Василевъ

ПОКОЙНИ ПИСАТЕЛИ

Ник. Вас. Ракитинъ

Роденъ е на 6 юний 1885 година въ с. Лѣждене, Орханйско. Почина внезапно на 2 май 1934 година, като намѣриха трупа му въ единъ отъ тунелитѣ близо до гара Своге.

Никола Василевъ Ракитинъ бѣше единъ отъ вдѣхновенитѣ поети на българската земя, въ хубоститѣ на която бѣше залюбенъ сѣ цѣлата си душа. Написалъ е повече отъ 20 сбирки стихове: „Подъ цѣвалитѣ вишни“, „Пролѣтъ при Витъ“, „Зима при Витъ“, „Черноморско лѣто“, „Дунавски сонети“, „Дароветѣ на Балкана“, „Цвѣта отъ моитѣ градини“, и др. Следъ смъртта му се издадоха две негови книги: „Черна мѣниста“, предсмъртнитѣ му стихове, и „Русалска поляна“, разкази.

Той бѣше дълги години учителъ въ Плѣвненъ, като една година преди смъртта си стана директоръ на Плѣвненския исторически музей, на мѣстото на починалия старъ ветеранъ дѣдо Стоянь Заимовъ. Ракитинъ имаше добро и честно сърдце, което не изтрая срещу коварството и подлостта, които сразиха рано неговия животъ, както самъ пише въ едно отъ предсмъртнитѣ си стихотворения.

ЕСЕНЬ

И замрежи пакъ земята
златенъ листопаденъ дъждъ.
Есень е . . . Листата капятъ,
капятъ — и на ширъ и длѣжъ
стелятъ се килими меки
отъ листа, листа, листа,
по които стѣпва леко
златокоса есенята.

По килими златошити
трѣгва пакъ за своя плодъ
съ радостъ нова въвъ гърдитѣ
работливия народъ.
Знае той — ще дойде лота,
грозна зима, за това
всѣки бърза да си скѣпва
въ запасъ повече храна.
Ас. Калояновъ

отиде въ гората, останалъ въщи да вари чорбата. Така день-два, минала цѣла седмица. Попиталъ той тукъ-тамъ за работа — нѣмало. Хлѣбътъ се свършилъ. Нѣмало и брашно. За да не гладуватъ той решилъ да носи на грѣбъ дърва. Взелъ сѣ себе си и жената да му помага. Отишли двамата въ гората. Събрали дърва. Сложилъ ги мъжътъ на грѣба си и трѣгналъ. Нали билъ слабъ, препъналъ се и падналъ.

— Не мога да нося — рече на жена си — ти си по-яка, ще ги отнесешъ до село.

Жената не била съгласна, ама нѣмало какво да прави. Натоварили дървата на нейния грѣбъ. Мъжътъ вързалъ оглавника на магарето за врата ѝ, хваналъ другия му край, взелъ сѣкирата и трѣгналъ напредъ да ѝ показва пѣтя. Срещнали ги хора, изгледали ги, па започнали да се чудятъ.

— А бе, приятелю, рекли му — защо си натоварилъ жената като добиче?

— Лъжете се, приятелю, азъ съмъ натоварилъ магарето — отговорилъ мъжътъ.

— Никакво магаре не виждаме ние — казали зачудено пѣтницитѣ — ти си натоварилъ жената и се мъчишъ да ни излѣжешъ.

— Не искамъ да ви лъжа, ами така ви се струва, защото съмъ облѣкълъ жена си въ магарето и него съмъ натоварилъ.

Пѣтницитѣ още повече се зачудили отъ ума на тоя дърваръ и почнали да се смѣятъ сѣ гласъ:

— Магаре, а, магаре!

— Ами това що е? — попиталъ ги строго дърварятъ и показалъ дрехата на жена си. Пѣтницитѣ толкова много се засмѣли, та едвамъ могли да отговорятъ, че това не е никакво магаре, а чисто и просто женска дреха.

— Е, за васъ може да е дреха, ама за менъ е магаре, защото съмъ ѝ купилъ срещу магарето си и за напредъ сѣ нея ще си карамъ дърва.

Чакъ сега пѣтницитѣ разбрали каква е работата, отминали дърваря, като повтаряли: Жена облѣчена въ магаре, а!

Жената нищо не каза, отнесла дървата въ село, починала си и се отпращава къмъ града. Върнала дрехата, взела магарето и отново двамата хора си заживѣли въ сговоръ.
Владимиръ Зеленгоровъ